

Goedkeuring van de op 14 juli 1967 te 's-Gravenhage ondertekende Overeenkomst inzake de culturele samenwerking tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Unie van Socialistische Sowjet-Republieken

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Als uitvloeisel van haar algemene beleid, met de haar ten dienste staande middelen een positieve bijdrage te leveren tot het bereiken van ontspanning in de betrekkingen tussen Oost en West, streeft de Nederlandse Regering naar een geleidelijke totstandkoming van regelingen met de onderscheiden landen in Oost-Europa op het gebied van culturele en wetenschappelijke contacten.

Wegens de beperkingen, welke reeds aangegane verplichtingen op het terrein der internationale culturele betrekkingen en de daaruit voortvloeiende materiële en financiële implicaties met zich brengen, heeft de Regering zich tot dusverre genoodzaakt gezien tot een afwegen van prioriteiten, daarbij rekening houdende met de bestaande omvang der culturele relaties met de afzonderlijke Oosteuropese landen en de Nederlandse belangen, welke door een formalisering van deze betrekkingen zouden kunnen worden gediend. Op grond van genoemde overwegingen werd inmiddels besloten t.a.v. Polen, Zuidslavië, de U.S.S.R. en Roemenië tot een dergelijke formalisering over te gaan.

De onderhavige overeenkomst met de U.S.S.R. vindt mede zijn oorsprong in de omstandigheid, dat reeds geruime tijd in wetenschappelijke en culturele kringen hier te lande grote belangstelling heeft bestaan voor een regeling met dit land, welke onder meer voor Nederlandse geïnteresseerden mogelijkheden zou verschaffen voor studie in de Sovjet-Unie.

Mede om deze reden heeft de eerste ondergetekende tijdens het door hem in juli 1964 aan de U.S.S.R. gebrachte bezoek aan zijn Sovjetrussische ambtgenoot Nederlandse voorstellen op dit terrein in uitzicht gesteld.

Aanvankelijk ging daarbij de voorkeur van de Nederlandse Regering uit naar een uitwisselingsprogramma van beperkte duur en inhoud. Hierin zou ten volle rekening worden gehouden met de respectieve aan Nederlandse zijde bestaande wensen. Eenzelfde vorm werd in het verleden ook gebezigd voor de regeling der culturele contacten met Polen en Zuidslavië.

Uitgaande van deze overwegingen heeft de Nederlandse Regering aan de Sovjetrussische autoriteiten voorstellen gedaan betreffende een samenwerkingsprogramma tussen de beide landen, welke onder andere betrekking hadden op een uitwisseling van hoogleraren, wederzijdse verstrekking van studiebeurzen ten behoeve van wetenschapsbeoefenaren op het gebied van taal- en letterkunde en geschiedenis, benevens van een aantal studiebeurzen voor het volgen van zomercursussen.

De Sovjet-regering stelde harerzijds de sluiting van een overeenkomst ter regeling van de culturele betrekkingen tussen beide landen voor en deed daartoe een ontwerp aan de Nederlandse Regering toekomen.

Na bestudering van dit ontwerp is vervolgens aan de Regering der U.S.S.R. medegedeeld, dat de Nederlandse Regering bereid was om ter zake overleg te openen. Hiermede werd van de zijde van de Sovjet-regering ingestemd.

Bij de desbetreffende besprekingen, welke van 12 tot 18 mei 1966 te Moskou zijn gevoerd, heeft een Nederlandse ontwerp-tekst voor een culturele overeenkomst mede als onderhandelingsbasis gediend, zulks in verband met de omstandigheid, dat het Sovjetrussische ontwerp zowel wat vorm als inhoud betreft bij de ondergetekenden een aantal bezwaren oopriep.

Van Nederlandse zijde is gestreefd naar de totstandkoming van een veelomvattend doch duidelijk omljnd akkoord; een door de betrokken regeringen in te stellen officiële Gemengde Commissie zal de regeringen van advies dienen inzake de te nemen maatregelen ter uitvoering van de overeenkomst.

De ondergetekenden zijn van oordeel, dat de Nederlandse intenties en wensen in grote trekken in de op 18 mei 1966 te Moskou gearafeerde overeenkomst tot hun recht zijn gekomen.

De bepalingen van de overeenkomst spreken voor zich zelf en behoeven naar de mening van de ondergetekenden geen artikelsgewijze toelichting. Zij geven aan, op welke punten en op welke wijze de partijen zich voornemen, de samenwerking te realiseren.

In artikel 4 is vastgelegd, dat de in de onderhavige overeenkomst voorziene uitwisselingen worden verwezenlijkt op basis van wederkerigheid en met inachtneming van de in elk der beide landen geldende wetten en regelen.

Zoals reeds vermeld voorziet de overeenkomst (artikel 3) in de instelling van een Gemengde Commissie, bestaande uit vijf vertegenwoordigers van elk der beide Overeenkomstsluitende Partijen, welke telkenmale een programma zal opstellen voor een periode van twee jaar ter zake van de uitwisselingen en contacten, waarop de overeenkomst betrekking heeft. Deze programma's zullen, wat Nederland betreft, uiteraard uitgevoerd worden in zoverre de betrokken bewindslieden daarvoor de verantwoordelijkheid op zich zullen kunnen nemen.

Uit het bepaalde in artikel 5 vloeit voort, dat het de betrokken regeringen vrij staat, aan de realisering van contacten en uitwisselingen, welke buiten het ter uitvoering van de onderhavige overeenkomst opgestelde programma vallen, al dan niet officiële medewerking te verlenen.

Vooruitlopende op de totstandkoming van een op basis van de overeenkomst door beide partijen nader uit te werken programma werd met de betrokken Sovjet-autoriteiten reeds overeenstemming bereikt omtrent een interim-regeling voor een aantal uitwisselingen op wetenschappelijk gebied.

De ondergetekenden zijn van gevoelen, dat het akkoord een nuttig instrument kan vormen voor een groei der culturele en wetenschappelijke contacten tussen Nederland en de U.S.S.R., alsmede kan bijdragen tot een verdere verbetering van de Nederlands-Sovjetrussische betrekkingen, zulks uiteraard in belangrijke mate afhankelijk van het algemene politieke klimaat. Zij veroorloven zich derhalve de goedkeuring van de overeenkomst door de Staten-Generaal aan te bevelen.

De Minister van Buitenlandse Zaken a.i.,

WITTEVEEN.

*De Minister van Onderwijs
en Wetenschappen,*

VERINGA.

*De Minister van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk a.i.,*

VERINGA.